

2021-12-23

Till Konstitutionsutskottet:

Konstitutionsutskottet

Ink 2021 -12- 23

Dnr 972-2021/22

Granskning av justitie- och inrikesminister Morgan Johanssons uttalanden om antalet avhopp i Malmö

Med anledning av det eskalerande skjutvapenvåldet och gängkriminalitetens påverkan på lokalsamhällen runt om i landet pågår en debatt om hur man ska stävja utvecklingen och bekämpa gängen. Som en inlaga i den debatten har Justitie- och inrikesminister återkommande hävdat att Malmö stad haft 80 avhopp från kriminella gäng år 2020 till följd av kommunens avhopparverksamhet. I själva verket fanns det vid tiden för det uttalandena ingen sammanställning av antalet avhopp i Malmö stad enligt kommunen.

Enligt polisens statistik om skjutningar hade Sverige 366 skjutningar förra året och antalet som årligen dödas i skjutvapenvåld har enligt Brå:s statistik ökat stadigt sedan 2011 då 17 personer dog av skjutvapenvåld jämfört med 48 personer 2020. Situationen är ytterst allvarlig och därför bör också ansvariga politiker förmedla en korrekt bild av både vilka insatser som görs för att bekämpa gängkriminaliteten och vilket utfall dessa insatser får.

Den 27 oktober 2021 uttalade justitie- och inrikesminister Morgan Johansson sitt stöd för avhopparprogrammet GVI (sluta skjut) i Aftonbladet och lyfte Malmö stads avhopparverksamhet som ett exempel på följande sätt:

”Det går faktiskt att vända på det här. Malmö är ett exempel där antalet skjutningar minskat med två tredjedelar på tre år. Förra året hade vi 80 avhopp från gängen, det högsta någonsin.”

Justitie- och inrikesministern lämnar här en direkt felaktig uppgift. Uttalandet är även anmärkningsvärt om man beaktar att det vid tiden för uttalandet enligt Malmö stad inte fanns någon bedömning av antalet lyckade avhopp år 2020 utan att dessa istället ska sammanställas i slutet av 2021. Särskilt uppseendeväckande är också att Malmö stad uppger att den senaste siffran med andel bedömda lyckade avhopp är från 2019. Det aktuella året hade Malmö stad 70 inkomna ärenden, varav 27 beviljades insats. Av dessa 27 var det sex stycken som beviljades insatsen GVI (sluta skjut). Andel lyckade avhopp bedömdes till 20 procent, men det finns ingen uppgift om vilken insats som de lyckade avhoppna härrör ifrån.

2020 hade Malmö stad 75 inkomna ärenden, varav 39 var GVI. 32 beviljades insats och av dessa var det 20 som ingick i GVI. Även om andelen lyckade avhopp skulle överstiga de 20 procent som bedömdes som lyckade föregående år är det stor skillnad i förhållande till de 80 avhopp som justitie- och inrikesminister Morgan Johansson uttalade sig om i Aftonbladet.

Ministern konfronterades med dessa siffror i en text från tidningen Expressen vilket avfärdades på sociala medie-plattformen Twitter genom ministerns privata konto. I en första tweet skrivs följande:

”Märklig kritik av Sluta skjut av Expressens ledarredaktion. Det är ingen som ”siffertrixar”. Uppgiften om antalet avhoppare i Malmö respektive Stockholm 2020 kommer från den rapport som fyra statliga myndigheter lämnade till regeringen tidigare i år.”

Den rapporten som hänvisas till påstår däremot inte att det skett 80 avhopp i Malmö stad föregående år. Istället anger rapporten att Malmö har hanterat cirka 80 avhopparärenden vilket ligger närmare Malmö stads uppgift om 75 inkomna ärenden år 2020. I en efterföljande tweet skriver justitie- och inrikesminister Morgan Johansson följande:

”Uppgiften om 80 avhopparärenden i Malmö och 30 i Stockholm när det gäller den myndighetsdrivna verksamheten återfinns på sidan 19 i rapporten.”

Varken rapporten eller Malmö stad anger att det skulle ha skett 80 avhopp från kriminella gäng under 2020. Trots detta menar justitie- och inrikesminister Morgan Johansson att uttalandet om 80 avhopp från gängen är ett korrekt uttalande och inte fråga om "siffertrixande".

Det ställdes en skriftlig fråga i ämnet, skriftlig fråga 2021/22:420, där ministern ombads att redogöra för sin uppgift om 80 avhopp i Malmö och huruvida ministern vidhåller den uppgiften. Svaret är otydligt men måste tolkas som att ministern står fast vid uttalandet, varför det är anmärkningsvärt att ministern återigen felaktig hänvisar till den statliga rapport som anger ett uppskattat antal hanterade ärenden och inte antalet faktiska avhopp.

Justitie- och inrikesministern bör ha tillräckliga förkunskaper för att inte sammanblanda antalet avhopp med behandlade avhoppsårenden. En sammanblandning skulle möjligtvis kunna göras för att frisera statistiken i opinionsbildande syfte men inte för att förmedla kunskap på området. Vidare är det inte första gången som justitie- och inrikesminister Morgan Johansson uttalar sig inom sina ansvarsområden i egenskap av regeringsföreträdare på ett sätt som inte återfinner stöd i fakta på området. Vilket Konstitutionsutskottet tidigare kritiserat ministern för.

Konstitutionsutskottet har vid upprepade tillfällen uttalat vikten av att ett statsråd ska uttala sig på ett korrekt sätt. Det ligger i allmänhetens intresse att regeringsföreträdare förmedlar riktiga uppgifter när man riktar sina uttalanden till offentligheten. Vidare har detta uttalande ett syfte, vilket är att utöva politiska påtryckningar mot en enskild kommun. Av denna anledning är det av särskilt intresse att uppgifterna är korrekta då det till synes är ämnat att påverka såväl allmänheten som en folkvald församling. Jag vill därför att KU granskar justitie- och inrikesministerns uttalande om antalet avhopp i Malmö stad.

Johan Forssell

Johan Forssell
Riksdagsledamot (M)